הלכה · משנה תורה · מפרשים · יד איתן · ספר זרעים

יד איתן על משנה תורה, הלכות תרומות

רבי אברהם משכיל לאיתן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יד איתן על משנה תורה, הלכות תרומות

רבי אברהם משכיל לאיתן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יד-איתן-על-משנה-תורה-הלכות-תרומות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה 38-202611162349v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה י 4
הלכה יד 4
הלכה טו 4
פרק ה 4
הלכה כה 4
פרק ו 4
הלכה ב 4
הלכה ו 4
פרק ז 4
הלכה כ 4
פרק י 5
הלכה יב 5
פרק יא 5
הלכה ז 5
הלכה י 6
הלכה כב 6
פרק יב 6
הלכה יב 6
פרק טו 6
הלכה כב 6

פרק ב

הלכה י
בכ"מ: ומ"ש עבר והפריש כו'. עיין לקמן פ"ה הלכה ט':

הלכה יד
במל"מ ד"ה תנן כו'. ואי אמרת דאיסורו איסור תורה וכי בדידהו תליא מילתא. עיין בירושלמי ובקרבן עדה שבת פ"ב:

הלכה טו
וכן תרומת מעשר כו'. עיין בפרק שאחר זה הלכה ט"ז:

פרק ה

הלכה כה
בג' פרקים צריך לבדוק היין כו' בקדים של מוצאי החג. כתב הכ"מ שאינו יודע למה השמיט רבינו הא דאמר בגמ' בקידום של מוצאי החג של תקופה. עיין מ"ש התוי"ט בספ"ג דגיטין:

פרק ו

הלכה ב
בכ"מ: ובירושלמי מוכח כדברי רבינו. כ"כ בתוי"ט:

הלכה ו
זר שאכל תרומה בזדון כו' בין שאכל טמאה חייב מיתה בידי שמים. המשנה למלך רמז לעיין במ"ש הלח"מ פ"ט דסנהדרין, והוא דשם הקשה על רבינו דמניין לו לחייב מיתה לזר בתרומה טמאה. ואישתמיטתיה שדברי רבינו מפורשים בתוספתא פ"ו דתרומות והובאה בירושלמי פ"ב דבכורים ע"ש. וכ"מ בירושלמי פ"ה דתרומות ובתוספתא זבחים פי"ב:

פרק ז

הלכה כ
נשא שניה היא אוכלת ועבדי מלוג שלה לא יאכלו. עיין בכ"מ שכתב שאינו יודע מנ"ל שנשואין באיסור דרבנן לכהן תאכל היא ועבדי צ"ב שלה. והוא מתבאר מהירושלמי דפ"ט דיבמות ופי"א דכתובות דאיתא התם ר"א בעי קומי ר' מני עבדי שניות מהו שיאכלו

וא"ל שתוק ויפה לך היא אוכלת ועבדיה אין אוכלין, משמע דהיא וכן עבדי צאן ברזל פשיטא דאוכלין רק בעבדי נכסי מלוג ל"א. וכן יש ללמוד מהא דתניא בתוספתא פ"ח דיבמות כהן הדיוט שנשא אשה איילונית ה"ז מאכילה בתרומה והוא מ"ש רבינו בסוף הפרק, ומשמע דאיירי בעבר ונשאה באיסור וכגון שאין לו אשה אחרת ואפ"ה מאכילה כיון שאין בה אלא איסור מדרבנן כגון שיש לו בנים כבר דכה"ג אינה אסורה אלא מדרבנן כמ"ש הה"מ פט"ו מהל' אישות. ומזה יש ללמוד לשנייה ושאר איסור דרבנן שנשואיה מאכילה. וזה דלא כהכ"מ בס"פ שהראה מקור דברי רבינו אהא דכהן הדיוט שנשא את האיילונית מהא דתנן ביבמות דחכ"א דאיילונית אינה זונה, ואינו מחוור דהתם לא איירי כלל לענין להאכילה בתרומה אלא לענין דמותר לנושאה לכתחילה כשיש לו אשה ובנים וכבר הביאו רבינו בהל' אישות ובהל' א"ב, וא"כ פשיטא דבכה"ג מאכילה בתרומה ומאי הוצרך רבינו לכתוב דין זה כלל כאן. אך לפמ"ש א"ש שיצא לו זה מהתוספתא ואיירי שנשאה באופן שאסור מדרבנן כנ"ל, ומזה יצא לו ג"כ מ"ש כאן דנשא שנייה אוכלת:

פרק י

הלכה יב

האשה שהיתה אוכלת בתרומה ואמרו לה מת בעלך וכו' משלמין הקרן לבד. בפ"ח דתרומות איפלגו ר' אליעזר ור' יהושע דר"א מחייב קרן וחומש ור"י פוטר. וכתב הכ"מ דנראה מדברי רבינו שהוא מפרש דר' יהושע פטר מחומש בלבד כו' ועיי"ש מ"ש בזה. ונראה דאישתמיט מיניה דבהדיא איתא הכי בירושלמי פ"ז דתרומות מה פליגין בחומש אבל בקרן אף ר' יהושע מודה:

פרק יא

הלכה ז

תרומת ח"ל נאכלת עם הזר על השלחן. זה למד רבינו מדתנן גבי חלת ח"ל והביאו בהל' בכורים ושם כתב הטעם לפי שאינה מדמעת ואפילו נתערבו שוה בשוה. וא"כ משמע דה"ה לתרומת ח"ל שאינה מדמעת לדעת רבינו כמו בחלת ח"ל וע"ש בכס"מ. ולפ"ז צ"ל דמ"ש רבינו לקמן בפי"ג תרומת ח"ל מותר לבטלה ברוב ואוכלה בימי טומאתו הוא לאו דוקא אלא דה"ה דאוכלה זר. א"נ דלכתחילה אסור לערבה בשביל אכילת זר. וכ"מ שכתב הרוקח בסי' שנ"ט דיש איסור לישראל לערב דא"כ מבטל תורת נתינה:

ומ"ש רבינו וא"צ נט"י כחולין כתב הכס"מ כלומר לפירות ולא הראה מקור לזה דא"צ

נט"י. ועיין נדה (דף ל"ב) תרומת א"י כו' ושל ח"ל מותר בנגיעה ואף באכילה אינה אסורה רק למי שנטמא:

הלכה י

קניבת ירק שמשליכין הבעלי בתים הרי אלו אסורים לזרים אבל קניבת ירק שמקנבין הגננין מותרין. עי' בכס"מ דגירסת רבינו בירושלמי דתרומות אינה כגירסא שלפנינו. ויש להביא ראיה לגירסת רבינו דהכי איתא בתוספתא פ"ג דדמאי והעתיקה רבינו בהל' מעשר וז"ל קניבת ירק שבגינה ה"ז מותרת של בע"ב ושבתוך ביתו אסורה:

הלכה כב

גדולי גדולין חולין לכל דבר (**יוצא מגופו כו'**) **ואפי' דבר שאין זרעו כלה אם רבו הגידולין על העיקר כו' מותר לזרים**. עיין בר"ן בנדרים (דף נ"ז ע"ב) דדוקא באכילת ארעי אבל באכילת קבע אסור דהוי טבל שהרי ביטלו גידולין את העיקר:

פרק יב

הלכה יב

משקין שאינן ראויין להדלקה שנטמאו כגון היין קוברין אותן. וכתב הכס"מ בשם הרי"ק דטעמו דלא פסק כב"ה דאמרי תעשה זילוף דאינהו לא חיישי לתקלה ואנן אשכחן דחיישינן לתקלה בפ"ק דשבת ובפ' כ"ש. ועיין מ"ש התוס' בב"ק (דף קט"ו ע"ב) ולפ"ד אף ב"ה מודו התם וא"כ אין ראיה לדחות דברי ב"ה מהתם. אלא טעמו של רבינו הוא דפסק כברייתא דפסחים (דף ל"ב) והעתיקה רבינו ברפ"י ע"ש:

פרק טו

הלכה כב

כל האוכל תרומה מברך כו' אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לאכול תרומה כו'. שגם אכילת קדשי הגבול כעבודה שנאמר עבודת מתנה אתן את כהונתכם. הכס"מ לא הראה מקורו והוא מבואר בפסחים (דף ע"ג) ובירושלמי פ"ח דתרומות איפלגו בה רב ור"י אי הוו קדשי הגבול כעבודה וגם בזה"ז ופסק רבינו כר"י דס"ל דגם קדשי הגבול בזה"ז כעבודה. והסוגיא דיבמות (דף ל"ד) והרי תרומה דאין זמנו בהול ופטור וכו' וקדחיק לשנויי הכא בתרומה ע"פ עסקינן. אליבא דרב קאי התם דפליג עליה דר"י בירושלמי וס"ל דלא איקרי עבודה דקאמר התם על דעתיה דרב ובלבד בקדשי מקדש. ולפ"ז לא הומ"ל משום דאכילת תרומה איקרי עבודה כדאמר בפ' א"ד. ומיושב קושיית

התוס' ביבמות שם. וגם מהא דפסחים יש ללמוד הא דמשמע מדברי רבינו דגם נשים ועבדים של כהן שאוכלים בתרומה מברכים וגם אצלם חשבינן אכילת תרומה עבודה מדסתם רבינו דכל האוכל תרומה מברך ונתן טעם מפני שהיא כעבודה. דהכי מוכח בגמ' התם דהא מטעם זה פטר שם אשת כהן ועבדו שהיו אוכלים בתרומה וא"ל מת בעלך או גירשך כו'. וזה דלא כמ"ש הצל"ח בריש ברכות בפשיטות דדוקא גבי כהנים זכרים אמרינן דהוי כעבודה דילפינן לה מעבודת מתנה אתן את כהונתכם וגבי כהנים כתיב. וא"מ דמ"מ כיון דכתיב קנין כספו יאכל בו י"ל דאתקיש אכילת קנין כספו לאכילת כהן עצמו וכי היכי דאכילתו הוי עבודה ה"נ שלהם. והא דהוי כעבודה אף בזה"ז דליכא עבודה ולא אמר דלא הוי כעבודה אלא בזמן עבודה י"ל דה"ט דקיי"ל דמקריבין אע"פ שאין ביהמ"ק. ומיהו בירושלמי יליף ר' יוחנן מקרא דאל הכהן אשר יהיה בימים ההם: